

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váczi körút 23

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.—

Félévre 4 " —

Negyedévre 2 " —

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom:

A gyűlölet tábora. Irta: Ugyanaz. — Az osztrák zsidó községi törvény. Törvény az izraelita vallástársulatok külső jogviszonyainak szabályozásáról. — Az antiszemitizmus bukása Párisban. — A magyar izr. kézmű és földmivelő-egylet érdekében. — Jótékonyág a vidéken. Dr. Steinhertz Jakab főrabbitól. — A vitatkozók. Rajz a lengyelországi zsidó népéletből. — Heti naptár. — Előfizetési felhívás. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések.

JELIGÉNK:

Nem **egy** atyánk van-e mindnyájunknak,
Nem **egy** Isten teremtett-e bennünket,
Miért cselekednék hát hűtlenül a testvér
testvére ellen!

Malachi 2. f. 10. v.

A gyűlölet tábora.

A pálinkaforradalom városa, Bécs, jelenleg a zsidóellenes mozgalmak főhadiszállása. Itt székelnék a Robespierék, Maratok paródiái, a kik nem ostromolnak Bastillet, csak pálinkaméréseket, nem szomjuhoznak ellenségeik vérére, csak pálinkájára. És hogy a komédia teljes legyen, még fia-Mirabeau sem hiányzik közöttük, a ki a híres labdaházi jelenet mintájára odadörgi az egyedül álló sarki rendőrnek: »Sire, mi csak a szuronyok hatalmának fogunk engedni« — s megfut lélekszakadva az első szurony megvilánására. Bécsben lagnak a gyávaság hősei, a kik pártot szerveznek Ausztria népességének egy nagy kisebbségben levő töredéke ellen, a kik egész halálmegvető elszántsággal szállanak szembe a zsidósággal, mert — a zsidók kevesebben vannak. A »kedélyes« császárváros nem akarja követni más fővárosok példait, nem akar eszmék kiindulási pontja lenni; ma épületek nagy tömege ez a város, a hol »kétlábu tollatlan lények« lagnak, a kik csak kettőhöz értenek: a hatalom előtt görnyedezni és a gyengéket letiporni, himnuszt zengeni az arisztokracziának és szitkokat ordítani a zsidókra.

A tagadás nem használ semmit, még bécsi

szabadelvű lapok is kezdik már bevállani, hogy Bécs lakosságának nagy részére kiterjedt immár a zsidógyűlölet kórsága és a fanatikus mozgalom nemhogy apadna, demég mindig emelkedőben van. Mi valóban csak bámulattal és elismeréssel adózhatunk Ausztria őszintén szabadelvű elemeinek, a kik a körülmények ilyen állása mellett sem csüggednek el, és kitartással megmaradnak a küzdőtéren, bár az antiszemita által teremtett szennyes légkörben becsületes politikusnak megmaradni valóságos önmegtagadás. Valóban szánalmas az a helyzet, melyet a tehetetlenség és képmutatás kormánya Ausztriában megteremtett. Taaffe gróf, a ki avval a jelszóval vette kezébe a kormányzatot, hogy Ausztriát a békesség áldásaiban akarja részesíteni, a ki mint a kibékítés politikusa tüntette fel magát kormányra léptekor, oda vitte a dolgokat, hogy ma az osztrák közélet nem egyéb egy nagy-általános verekedésnél. Nem az eszmékhez való ragaszkodás, hanem a kölcsönös gyűlölet az, mely az osztrák pártokat egymással szembe állítja; a politika küzdőtere nem aréna többé, a hol a pártok lovagiasan megmérkőznek egymással, hanem korcsmakert, a hol a felek ütik egymást ott, a hol érik. A csehek és osztrák-németek, a lengyelek és a rutének, a

Lapunk mai száma 16 oldalra terjed.

dalmáciai olaszok és horvátok, a szlovének és németek, a tiroliak és az olaszok testvériesen átölelik egymást avval a testvéri célzattal, hogy egyik a másikat megfojtsa. De ennyi még nem volt elég a »kibékítés« kormányának; meg kellett alkotnia az antiszemitizmust is, hogy a szerencsétlen ország még több foszlányra szakadjon, hogy a gyűlölet lángja még magasabba csapjon, mert e láng mellett piritja magának a hatalom izes falatját. És e szép céljának megvalósításában buzgón segédkezett neki az ecclesia militans, mely a keresztet megfordítva marokra fogja és furkósbotnak használja.

Talán ridegnek, elfogultnak látszik ez az ítélet Ausztria közállapotairól. De a ki elolvassa ama becsületsértési per tárgyalásáról szóló tudósításokat, melyet Pattai antiszemita képviselő indított Hron, az antiszemita »Deutsches Volksblatt« szerkesztője ellen, az be fogja látni, hogy nem lehet eléggé szigorú ítéletet mondani Ausztria politikai életéről. A hol olyan fajta emberek, mint az antiszemita agitátorok a közéletben számottevő szerepet játszanak, bár a tehetségnek és jellemnek nagy hiányán kívül, semmi rendkívüli tulajdonnal nem rendelkeznek, a hol a kormány és a klerikális papság tevékeny rokonszenvével ajándékozta meg a gyűlölködő töredéket, ott teljes erkölcsi elvadáságnak, az elemek tökéletes elhomályosodásának kell uralkodnia. E perben, melyben a jeles Pattai becsületét kereste, az antiszemita tábor bájos negligzésében mutatta be magát és felszínre került az a sok szenny, melyet eddig eltakart a gondosan reáborított osztrák nemzetiszínű lepel és a szent oltártakaró. Kiderült, hogy kikből áll az antiszemita tábor, milyenek céljai, kik a protektorai.

E per két antiszemita frakció küzdelme volt, a Schönerer-féle antiszemitaké, a kik az antiszemitizmuson kívül teutomániában is szenvednek, és a Pattai-féle frakcióé, mely önmagát »kormányképesnek« tartja és a klerus alázas szolgája. Vergani antiszemita képviselő e kettő közt nagyszámu önfeledte pillanatainak egyikében úgy vontta meg a határvonalat, hogy a Pattaiánusok pápája Rómában székel, míg ők Bismarkot vallják pápájuknak. Igen, az antisze-

miták már oly hatalmasoknak érzik magukat, hogy apró frakciókra oszlanak, megengedik maguknak a belvillongások fényüzését, mert végső esetben a »kibékítés« kormánya kibékíti őket egymással, a szeretet papjai is megteszik békítő kötelességüket és a választásokon mint »egyesült kereszténypárt« egyesülten szidják a zsidót.

Aki meg akarja irni az antiszemiták természetrajzát, annak nagyon figyelmébe ajánljuk Pattai becsületsértési perét. Apróra megismerheti, hogy milyen fajta emberek azok az erkölcsbírák, a kik a »becsület és igazság« szenvedélyes szeretetében a zsidók fajtát kiakarnák üldözni a föld kerekéről. Nincs az a gonosz, aljas tulajdonság, melyet a konczért marakodó antiszemita kolomposok egymásról el ne mondtak volna.

Hron az antiszemita lapszerkesztő azt írta az antiszemita Pattai hiveiről, hogy »pálinkagőztől bűzlenek«, »megvásárolt, elzüllött, részeges söpredék, melynek legteljebb védőnek megválasztására van joga, de nem képviselőválasztásra.« Lehet-e az antiszemitizmus közkatonáit jobban jellemezni! Bécs közállapotairól találóan írja meg, hogy »Pattai izgatásai következtében a pártok közt csak a kiosztott és a kapott pofonok közti különbség dönti el a győzelmet.« Pattait, az antiszemiták véres száju szent Jánosát így jellemzi: »kétes becsületű ember,« »ha szemébe köpnek azt mondja, hogy esik az eső«, »stréber, aki haszonlesésből lett antiszemita, mert 1872-ben Grácban liberális programmal lépett fel«, és e jellemrajzhoz Türk antiszemita képviselő, aki tanuként lett kihallgatva, még hozzáteszi, hogy »senki oly mélyen nem hajol meg a miniszterek előtt, mint Pattai.«

E szeretetreméltóságokat a Pattaiánusok sem hagyják viszonzás nélkül, kijelentik, hogy a másik frakció »hazaárulókból áll,« áll, »komolyan számba nem vehető emberekből, akik csak azért lármáznak, hogy képviselők lehessenek.« Ne legyünk egyoldalúak és valljuk be, hogy ez a jellemzés is sikerült. Betetőzi mindezt a hírhedt Vetter Kornél tanuvallomása, aki oda nyilatkozik, hogy az antiszemita »Deutsches Volksblatt« »többet hazudik, mint az összes zsidóla-

pok» Vergani kiadja a jelszót, hogy »Pattait agyon kell tiporni, mint egy férget«, Pattai avval felel, hogy »Schönerer akasztófárávaló.«

Nem akarjuk olvasóink jó izlését próbára tenni, azt hisszük elég lesz e jószagu virágokból annyi is egy csokornak. Csak még két momentumot akarunk kiemelni. Vergani, a ki a vádlott szerkesztőt Pattai ellen inspirálta, Schönerer, aki támadásaira fellovalta, vonakodtak tanuként megjeleni, mert nem merték álláspontjukat a nyilvánosság előtt preczizirozni; csávéban hagyták eszközüket, aki elkeseredetten gyávának bélyegezte eljárásukat. Igen, a hős teutonok, akik „csak istentől félnek és gyűlölik a „gyáva zsidót“ nem mertek a törvényszék előtt megjeleni. De megjelent Lichtenstein herceg, a hirhedt iskolajavaslat apja és vallomásából kiderült, hogy a klerus, a feudális arisztokracia és a »kibékülés kormánya«, mily odaadóan támogatták mindenkor az antiszemitékat. Lichtenstein herceg, az antiszemitéknél szavazatokért koldult és vizsontszolgálat fejében tartózkodott a szavazástól, midőn az ismert Schönerer-féle perben a törvényszék Schönerer kiadatását kérte a képviselőháztól; Prazak akkori igazságügyminiszter az elvtársa érdekében nála járt Pattait lekötő szíveséggel fogadta, másfélóráig beszélgetett vele és látogatását viszonzta; kegyelmet Schönerer ez esetben csak azért nem kapott, mert nemcsak a zsidókat szidta, hanem az uralkodót sértette meg.

Ami az antiszemitékat, a feudális arisztokracziát és a klerikális papságot egybekapcsolja, az Lichtenstein herceg vallomása szerint, az közös szociális politika. Hogy mit akar ez a szociális politika, azt megmutatták a minapi bécsi zavargások, a pálinkamérések ostroma. A feudális arisztokracia és a keresztényi szegénységet fogadó, jólétben uszó klerikális papság nagyon jól tudják, hogy a szociális kérdés első sorban ellenük fordul, mert a szocialdemokracia nivellirozó tana nem tűri kirívó előjogaikat. A kérdést megoldani nem akarják, hanem szeretnék elterelni eredeti irányából. Látják, mint gyülemlik fejük felett a szociális kérdés sűrű, vészjelző fellege és villámhárító gyanánt az antiszemitizmust akarnák használni, hogy a nekik szánt

villámok a zsidókat sujtsák. El szeretnék a munkásokkal hitetni, hogy a zsidók üldözése minden kívánságukat orvosolja: hadd üssék a zsidót, csak őket ne bántsák. E törekvésnek köszönheti létét a keresztény szocializmus, mely a tőke elleni harcot a zsidó tőkére akarja lokalizálni és a munkások társadalmi helyzetén úgy akar segíteni, hogy a zsidókat lenyomja a munkások alá, de a munkásokat meghagyja régi állapotukban. A keresztény szocializmus a legfelsőbb protekció daczára, Németországban teljes kudarcot vallott és haszontalannak bizonyul Ausztriában is, mert az antiszemitizmusnak a munkásosztályt megnyerni nem sikerül. Valóban határos is volna az örültséggel, ha a munkások, akik gazdasági helyzetük javítása mellett főleg a politikai jogok eléréséért küzdenek, a kik a teljes egyenlőség lobogója alatt sorakoznak, odaállának az előjogok hrczosainak táborába.

Mily paródia volna az, ha a zsidó Marx és Lasalle által alapított tan hivei, akik azt hirdetik, hogy a nemzeti különbség nem vonhat gátat ember és ember között, azok közé állának, kik a faji gyűlölködés fanatikusai. Gondolkodják valaki bárhogyan a munkások gazdasági programjáról, annyi tény, hogy köztük találhatók a társadalom legdemokratikusabb elemei. Jól tudják azt a munkások, hogy a fideicommissumok és a holtkez sokszorta nagyobb vagyont képeznek, mint a zsidó tőkék és hogy százezren és százezren szegénysorsuak a zsidók közül.

Nem fog sikerülni a ravasz terv. A feudális arisztokracia elbolondíthatja a munkátlan csöcselékét, de a munkásokat soha. A csöcselék és a feudális arisztokracia rokonszenve nem is vehető rossz néven, felismerték kölesönösen belső rokonságukat; foglalkozás nélküli munkátlan elem mindakettő, csakhogy az egyik elegáns ruhában, a másik rongyokban henyél. **Ne féljünk hát mi a munkások mozgalmától.** A munkások programjának az a része, mely jobb társadalmi pozíciót akar számukra szerezni, egyenesen támogatásunkat érdemli meg. Ne feledje el a zsidóság sohasem eredetét, támogassa mindenkor azokat, a kik a politikai jo-

gok eléréséért küzdenek. A kik a munkásmozgalmakat zsidóellenes irányúnak tartják, nagyon tévednek. A május elsején tartott budapesti nagygyűlésre az újvidéki munkások ezt táviratozták: »Testvérek, egységes nép akarunk lenni, ne válaszszon el bennünket se vallás, se távolság!«

Vajha ezt akarná az egész magyar társadalom!

Ugyanaz.

Az osztrák zsidó községi törvény.

Három éven keresztül kísértett a bécsi törvényhozás csarnokaiban. Majd visszautasították, majd elhalasztották, majd megmáskították, majd meg rövidítették, majd kireparálták. Kétszer tárgyalták a képviselőházban és háromszor az urak házában; Galiczia és Bukovina zsidóságának nagyobb része minden erejéből agitált és sziklát-hegyet mozditott meg ellene. A javaslat azonban végre törvényt nyé vált. Ő felsége f. év márczius 21-én szentesítette és a Reichgesetzblatt április 15-én megjelent XVIII. füzeté publikálta. Mint-hogy nagyon valószínű, hogy a magyar zsidóság közepette 20 év óta dúló szerencsétlen viszállynak kormányunk és törvényhozásunk hasonló törvényt nyel, mely természetesen a zsidóság egységét fogadja el alapul, fog véget vetni: szükségesnek tartjuk, hogy a törvényt egész terjedelmében ismertessük és mindnyájunk figyelmébe ajánljuk. Ime a törvény szövege.

Törvény az izraelita vallástársulatok külső jogviszonyainak szabályozásáról

A Reichsrath két házának beleegyezésével az izr. vallástársulatok külső jogviszonyainak szabályozására következő határozatokat tartom meghozandóknak:

1. §. Az izr. vallástársulatok külső jogviszonyai szabályozásának a hitközség szolgál alapgyanánt.

A hitközségek feladata, hogy az államtörvények által vont határokon belül gondoskodjanak tagjaik vallási szükségletéről és tartsák fenn és fejleszék az e célra létesült intézményeket.

2. §. Minden hitközség térbelileg határolt területet foglal magában; ugyanazon a területen csak egy hitközség létezhetik.

Minden izraelita ahhoz a hitközséghez tartozik melynek vidékén belül van rendes lakása.

3. §. A hitközség vidékének meghatározása e törvény kihirdetése után, legkésőbb 3 éven belül következő módon viendő keresztül:

1. E megállapítás alapját képezik a törvény kihirdetése idején fennálló hitközségek területei, valamint azok az államiag engedélyezett szövetkezetek, melyek céljukhoz képest tényleg egyenrangúak a hitközségekkel.

2. A nevezett testületek képviselőiteinek egy rendeletileg megszabandó határidőn belül be kell jelenteniök az államhatóságnak területeik határait s egyuttal javaslatot kell tenniök az illető községkerület jövődöbeli alakulására vonatkozólag.

3. Ugyan-e határidőn belül azokban a helységekben, melyek eddig az 1. alatt megjelölt kultuszegyesületek egyikéhez sem tartoznak, melyekben azonban nagyszámú izraeliták illetékesek, ez utóbbiak nyilvános hirdetéssel nyilatkozatra szólítandók fel az iránt, hogy önnálló hitközséggé akarnak-e alakulni, vagy be akarnak-e kebeleztetni egy már létezőbe.

4. A hitközségi vidékek eszközendő megállapításánál a tényleges állapotok lehető tekintetbe vétele mellett ahhoz az alapelvhez kell ragaszkodni, hogy egyrészt hitközségek csak akkor alakítandók, ha a szükséges istentiszteleti intézmények és felszerelések, a hitszolgák tartása és szabályozott hitoktatás nyújtása biztosítására elegendő eszközök állnak rendelkezésre s hogy másrészt a mennyiben e feltételeknek megfelelnek, a hitközségek vidékei tulságosan ki ne terjesztessenek. Az egyes hitközségek vidékeinek megállapítása rendeleti uton történik.

4. §. A hitközségi vidékek megállapítása és meghatározása az illető tartományi törvénylapban az életbeléptetési időpont megjelölése mellett fog közölnettni. Ez időponttól fogva tekintendők az új hitközségek megalakultaknak. Addig is az eddigi kultuszársulatok jelenlegi állapotukban fenmaradnak. (3. §. 1.)

5. §. Ha a jelen szabályok alapján a hitközség vagy kultuszszövetkezet (3. §. 1.) eddigi viszonyai megszűnnek, vagy területi szempontból változást szenvednek, a vagyont illetőleg (cselekvő és szenvedő) közigazgatási uton történik a rendezés.

A vagyon rendesen áthárul arra az ujonnan alakult hitközségre, melynek vidékén van a réginek székhelye. De ha a létezett hitközség területe két vagy több vidékre oszlik, akkor közigazgatási uton a vagyon aránylagos szétosztása megtörténhetik. E tekintetben alapelvül tekintendő, hogy a már létező istentisztelet intézmények el ne vonassanak rendeltetésüktől.

Semmi esetre sem engedhető meg azonban az, hogy fenti rendelkezés által alapítványi, vagy más jogczimben nyugvó feltételek megszegessenek.

6. §. Tekintettel ama területekre, melyek a 3. §. értelmében be nem vonatnak a hitközségi beosztásba, rendeleti uton megállapítandó és kihirdetendő, (4. §.) hogy az ott lakó izraeliták mely hitközségekbe soroztatnak.

Ennek az odautalásnak tartományok-, kerületek-, községek-, vagy helységek szerint kell történnie a távolság-, forgalmi és egyéb irányadó viszonyok lehető tekintetbe vételével.

Az odautaltak a hitközségi tagokkal a különös viszonyoknak megfelelőleg, az alapszabályokban meghatározott jogi megszorításokban és kötelelességekben egyformán osztozkodnak.

7. §. A fenti szabályok szerint meghatározott hitközségi vidékek minden változtatására, valamint új hitközség létesítésére állami engedély szükséges.

Erre irányuló javaslatok csak akkor tárgyalandók, ha egy hitközség képviselőjétől, vagy legalább harmincz izr. felekezetű családfőtől indulnak ki.

Új hitközség alapítása csak a 3. §. 4. pontjában megjelölt feltételek mellett engedhető meg.

8. §. Ha a hitközség anyagi viszonyai nem elegendők arra, hogy létele törvényes feltételeinek eleget tegyen, akkor az állami elismeréstől megfosztható. Területe az érdekelt képviselők meghallgatása után egy vagy több szomszédos hitközségbe keblezendő; a vagyont illetőleg az 5. §. szerint döntendő.

9. §. A hitközség ügyeinek igazgatására előljáróság választandó, mely a hitközséget kifelé képviseli.

Egyébiránt a hitközség szervezetét (kultusztanács, választmány stb.) az alapszabályok rendezik.

Az előljáróság, kultusztanács, választmány stb. tagjait választják. A községi választási képességtől megfosztó okok a hitközségi választásokra nézve is érvényesek.

Az előljáróságba csupán oly hitközségi tagok választhatók, kik osztrák állampolgárok és polgári jogaik teljes élvezetében vannak.

Az előljáróság tagjai bejelentendők az állami hatóságnak.

10. §. Hitszolgácul (Religionsdiener) csak osztrák állampolgárok alkalmazhatók, kiknek maguktartása erkölcsi és állampolgári tekintetekben fedhetlen.

11. §. Minden hitközségnél legalább egy rabbi alkalmazandó; ennek lakásának a községi területen kell lennie.

Kivételesen a kultuszminiszter beleegyezésével két vagy több hitközségnek is lehet egy közös rabbija, kinek székhelye megállapítandó.

A rabbi hivatalhoz a 40. §-ban megszabott tulajdonságokon kívül **általános műveltség** is szükséges.

Ennek mérvének megállapítása az egyes tartományokban fenforgó viszonyokra való tekintettel rendeleti uton fog történni. Jogában marad továbbá a kultuszminiszternek, hogy a törvény kihirdetésétől számított tíz évi határidőn belül a műveltség kimutatását elengedje.

A rabbi-jelöltek theologiai oktatását és ennek bizonyítását illető meghatározások külön szabályozás alá esnek.

12. §. Az előljáróság feladata, hogy a rabbi-állásra kijelölt egyént bejelentse az államhatóságnak.

Ez utóbbi joga a bejelentés utáni 30 nap alatt az okok megjelölésével (11. §.) **kifogást emelni**.

A kifogások ellenére, vagy a határidő letelte előtt az államhatóságok beleegyezése nélkül történt alkalmazás érvénytelen és az eszközölők megbüntetendők. (30. §.)

13. §. A rabbinatus megüresedése esetén az államhatóság azonnal értesítendő és egyuttal megjelölendő az a személy, kit az üresedés tartamára a rabbi-funkciók végzésével akarnak megbizni.

De ha a kijelölt egyén ellenében a 10. §-on alapuló aggályok forognak fenn, az államhatóságnak a helyettesítést meg kell tiltania.

A rabbinatus betöltésének legkésőbb a megüresedés utáni hat hónap alatt kell megtörténnie.

14. §. A helyettesítést illető előző intézkedések akkor is foganatosítandók, ha a hivatala teljesítésében akadályozott rabbi helyett alkalmazandó a helyettes.

Ha az akadályoztatás hat hónapnál tovább tart, a helyettesnek a 21 §-ban a rabbinatusi hivatalra nézve előirt képesítést kell kimutatnia.

15. §. Rabbi, valamint helyettes alkalmazása az előljáróság által a hitközségben kihirdetendő.

16. §. A hitközségi funkcionariusok szolgálati viszonya az alapszabályokban oly mérvben állapítandó meg, hogy a rabbik hosszabb időre alkalmazandók és gondoskodás történjék igazolatlan elbocsátások ellen.

17. §. Az ált. polg. tvkv intézkedései szerint a házasságok kihirdetésére, asztaltól és ágytól elválasztásra és házasságok felbontására (126—133 §§) vonatkozólag a rabbikra, hittanítókra, (hitoktatók) bizott teendőket csak az e törvény 12 §-a értelmében alkalmazott rabbi, vagy pedig a rabbinatus megüresedése, illetve a rabbi akadályoztatása esetén a helyettes (13. és 14. §.) végezheti.

Ugyanannál a hitközségnél alkalmazott rabbik bármelyike jogérvényesen végezheti a jelzett teen-

dőket. A hitközség részéről e tekintetben történt korlátozások állami tekintetben hatálytalanok.

Addig, míg a hitközségi vidékek megállapítása életbe lép (4. §.) a jelen szakasz 1. bekezdésében jelölt funkciók végzésének jogosultsága az eddig érvényes intézkedések szerint ítélendő meg.

18. §. A hitszolgák és a hitközség egyéb szervei az őket illető hivatali hatalommal csak az izr. vallás-társulat tagjaival szemben élhetnek, de sohasem a törvény és hatósági rendeletek követésének, vagy polgári jogok szabad gyakorlásának akadályozása végett.

Ily kényszer a hivatali hatalom gyakorlásánál sohasem alkalmazható.

19. §. Izr. kultuszczélokérti kötelezettségek, különösen adók és illetékek csak az alapszabályokban megállapított mérvben s nem az ezekben megállapított maximalis mértéken túl vehetők ki.

Az e rendbeli alapszabályi intézkedések jóváhagyásánál (28. §. 7.) az államhatóságnak tekintettel kell lennie a közérdekre, különösen az állam pénzügyeire.

Egyébiránt az államhatóságnak jogában áll az e tekintetbeni intézkedések jóváhagyását, a mint további fenmaradásukat az állami érdekekkel ellentéteseknek ismerik fel, visszavonni és ez esetben a hitközség felszólítandó, hogy a szabályok megváltoztatását eszközölje.

Ez utóbbi intézkedés a közigazgatási év végével lép életbe, ha ugyan későbbi határidő nem fog meghatározatni.

20. §. Amennyiben egyes esetekben bebizonyítatik, hogy elkerülhetetlenül szükséges rendkívüli kiadások fedezésére a 15. §-ban jelölt teherviselés és egyéb rendelkezésre álló eszközök nem elegendők, az államhatóság a rendkívüli szükséglet tartamára az alapszabályszerinti maximumot túllépő adókivetését is engedélyezheti.

21. §. A hitközségi terhek kivetésénél történő törvény- vagy szabályrendelet ellenes eljárások az állami hatóságok által megtorlandók (30. §.); a büntető ítéletben a vétkest terhelő kárpótlás kiszabandó.

22. §. A szabályszerű illetékek beszedésére a polgári végrehajtás engedélyeztetik.

23. §. Lakásváltoztatás és az ezzel kapcsolatos hitközségi illetőség megváltoztatása esetén az új otthon hitközsége iránti teherkötelezettség a következő közigazgatási évvel kezdődik, míg a folyó közigazgatási évre szóló illetékek a régi lakóhely hitközségének juttatandók.

A régi hitközség iránti kötelezettség azonban tovább is fenmarad, ha az érdekelt a közigazgatási év letelte előtt legkevesebb egy hónap előtt be nem jelenti lakásváltoztatását e község előljárási jogának.

24. §. Az izr. kultuszczélokra alapított, de nem magától a hitközségtől fentartott intézetek, valamint a tisztán felekezeti természetű alapítványok — a törvényen alapuló állami befolyás sérelme nélkül — a hitközség felügyelete alatt állnak.

Ezt a felügyeletet az alapszabályok értelmében illetékes szervek által gyakorolják.

25. A vallási meggyőződés szabad gyakorlása, különösen rituális szempontból, nem akadályozható.

Minden hitközség az 1. §. értelmében köteles a község nagyságához képest egy, vagy több imaházat fentartani. Ezek emelésénél és fentartásánál a **hitközségekben szokásos különféle rituáliformák lehetőleg tekintetbe veendők.**

Magánimaházak létesítése és fennállása, valamint az istentiszteleti, vagy rituális gyakorlatokra való összejövetelek szervezése a **hitközség engedélyétől függ, melynek felügyelete alatt állnak.**

Az alapszabályok pontos intézkedéseket tartalmaznak az iránt, hogy mily feltételekhez köttetik a magánimaházak emelése, valamint az istentiszteleti, vagy rituális gyakorlatokra való összejövetelek engedélye, mily esetekben és mily mértékben engedélyeznek a hitközségek a magánimaházaknak segélyeket és mily módon gyakorlandó a hitközséget illető felügyeleti jog.

Házi vallási-gyakorlatokat ezek az intézkedések nem érintenek.

26. §. A 24. és 25. §§. szerint a hitközséget illető felügyeleti jog egyletekkel szemben is alkalmazandó, melyek az amott megjelölt czélokra szentelik tevékenységüket.

27. §. Az államhatóságnak jogában marad betiltani oly kultuszczélokra való gyülekezéseket, melyek **ellentétben vannak nyilvános tekintetekkel.**

28. §. Az e törvény által vont határokon belül a hitközség szervezése és működési köre alapszabályokkal állapítandó meg.

Az alapszabályoknak mindenesetre a következő pontokat kell tartalmazniuk:

1. A községi terület helyi határainak megjelölése és a községi előljárási szék helyének bejelentése;

2. az előljárási összeállítás, hatáskörének módja és tevékenységének időtartama, valamint a hitközségek egyébkénti szervezése (9. §.), továbbá az illető szervek hatáskörének megállapítása, különösen a hitközség jogi viszonyainak vitelére vonatkozólag;

3. a rabbi-alkalmazás módja, jogainak és kötelességeinek megszabása és amennyiben több rabbit alkalmazott a hitközség, illetékességük határai; ugyan csak a többi funkcionárius alkalmazásának módja, jogaik és kötelességeik (16. §.);

4. a hitközségi tagok és az odautaltak (16. §.) jogai és kötelességei, különösen a választó jogra vonatkozó intézkedések;

5. a hitoktatás ellátása, vezetése és közvetlen felügyeletének módja;

6. a magánimaházakat és együttes ájtatosságokat illető határozatok (25. 26. §.);

7. a hitközség gazdasági szükségletei fedezésére szükséges eszközök beszerzésének módja, a kiszabandó illetékek pontos megjelölésével és nagyságuk maximális határának (25. §.) megállapításával, valamint az elhelyezés módja;

8. a hitközségi kötelekből származó viták ki-egyenlítésére vonatkozó határozatok;

9. az alapszabályok módosításánál követendő eljárás.

29. §. Az alapszabályok érvényességéhez, valamint minden változtatásukhoz állami jóváhagyás szükséges.

Ama községeket illetőleg, melyek e törvény 3. §-hoz képest ujonnan alakultak, vagy testületileg megváltoztak, a kultusz-eljárás megalkotására és a községi ügyek ellátására nézve rendeletileg ideiglenes intézkedések, illetve a területváltozás igényelte időleges utasítások hozandók; egyszersmind határidő szabandó meg, melyen belül az előjáróság az alapszabályok tervezetét jóváhagyás végett az államhatósághoz betérjeszteni köteles.

Épügy a többi hitközség is köteles a rendeletileg kitűzendő határidőn belül alapszabályokat szerkeszteni, vagy pedig az eddigi alapszabályokat a törvény intézkedéseivel szabván, az állami jóváhagyást kikérni.

Jövőben a hitközség alapítására célzó ajánlattal (7. §.) egyszersmind az alapszabályok tervezete is bemutatandó.

30. §. Az államhatóságok felügyelni tartoznak arra, hogy a hitközségek szervei át ne hágják hatáskörüket és eleget tegyenek a törvény rendelkezéseinek, valamint az állami hatóságoknak törvényen alapuló rendeleteinek.

E célból a hatóságok a hitközségi szervek törvény- vagy szabályellenes határozatait érvényteleníthetik, az illető képviselő-testületeket feloszlatathatják, továbbá a vagyoni viszonyokhoz arányosított pénzbírságokat és egyéb törvényben megengedett kényszereszközöket alkalmazhatnak.

31. §. Az államhatóságnak jogában marad továbbá a községi előjáróság tagjait, valamint hit-szolgáikat, kiknek hivataloskodása a közrend ártalmára van, hivataluktól elmozdítani.

Az elmozdítás mindenestre elrendelendő, ha a megjelölt funkcionáriusok egyike elveszti az osztr. állampolgárságot, oly büntettek, vagy oly büntetendő cselekményekért elítéltetik, melyek nyervágyból kö-

vettetnek el, melyek az erkölcsiség ellen vétenek, vagy nyilvános botrányt okoznak.

A fenti intézkedés értelmében történt elmozdítás az alkalmazási szerződés megszűnését eredményezi; az illető funkcionáriusok a büntető törvényszéki elítélés törvényes következményeknek épségben tartása mellett, három évig képtelenek hitközségi hivatal viselésére.

32. §. A 30. §. és 31. §-ben megjelölt intézkedések következtében szükségessé vált választások a hatóság által azonnal elrendelendők és a mennyiben az előjáróság ujjaalakításáról van szó, a rendes igazgatási teendők végzését illetőleg ideiglenesen alkalmas módon intézkedés történjék.

33. §. Rendeleti uton fog megállapítani, hogy az állami közigazgatási törvény értelmében mely hatóságok lesznek illetékesek.

34. §. Az egyes tartományokban az izraeliták számára létező közös alapok és intézetek felhasználását és kezelését a jelen törvény érintetlenül hagyja.

35. §. Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe. Ez időponttal az összes ellentétes törvények és rendeletek hatályukat veszítik.

A születési-, házassági- és halálozási anyakönyvek vezetésére vonatkozó intézkedéseket a jelen törvény nem érinti.

36. §. Jelen törvény végrehajtásával megbízom vallás- és közoktatásügyi miniszteremet és belügy- és igazságügyi minisztereimet.

Bécs, 1890. márcz. 21-én.

Ferencz József s. k.

Taaffe s. k.

Gautsch s. k.

Schönborn s. k.

Az antiszemitizmus bukása Párisban.

Keservesen meglakolt a Boulangizmus azért a kaczerkodásáért, melylyel az antiszemitizmus felé fordult; Páris lakosságának ama része is, melyet a sovinizmus, a hazafias érzelmek tulságos heve a brave generale táborába vitt, visszariadt, mikor a hirhedt neuilly-i gyűlésen karöltve látta a jersey-i számüzött pártvezéreit és Drumont czinkosait. Belátták, hogy az a párt, mely az antiszemitizmussal jár, nem törekedhetik tiszta célok felé; annak a pártnak, melynek sötétség az éltető eleme, nem lehet célja a szabadság.

Boulangier rémulten tapasztalta, hogy antiszemita jó barátai menthetetlenül a végső bukás felé hurczolják. M. hó 7-én a Jerseyben tartott pártkonferencián hangsulyozta erre vonatkozó nézetét és az értekezlet kimondta hogy boulangizmus és antiszemitizmus nem férnek össze.

Laur persze hevesen opponált a határozat ellen, de Boulanger így szólt — Laur ur! ön egyik legbuzgóbb hívem ugyan, de minthogy az antiszemiták mellett szól, kijelentem önnek, hogy ünnepelesen lemondok Drumont és programja hiveinek támogatásáról. Válasszon köztem és Drumont között.

Laur Boulanger mellett maradt ugyan, de ezzel épenséggel nem használt a tábornok ügyének.

A párisi községi választások alkalmával csufos vereséget szenvedtek az antiszemiták és velük együtt Boulanger jelöltjei, kik közül egyedül Prunière lett megválasztva.

Hangsúlyozzuk ezt annak illusztrálására, hogy mily rohamosan hanyatlott a csak nemrég annyira népszerű párt a lakosság kegyében.

Maguk az antiszemiták sorsa még gyászosabb volt; egyetlen jelöltjüket sem vették komolyan számba. Fővezérük, a legbárgyúbb antiszemita röpiratok szerzője, Drumont, ki annyira gondoskodik róla, hogy megismerjék nevét, 6000 szavazat közül csupán hatszázatot tudott elnyerni, ezt is csak iszonyatos korteskedéssel.

Móres marquis-t a neuilly-i antiszemita gyűlés főrendezőjét, a francia antiszemiták főfővezérét, a francia kormány állambontó anarchikus bűntények következtében elfogatta. A nemes marquis szökní akart ugyan, a mi azonban nem sikerült neki. Ez az ur is élő bizonyítéka annak, hogy az antiszemitizmus veszedelem az államéletre, a társadalmi rendre.

A községi választások egész lefolyása és végeredménye és az antiszemita főkolompos csufos vége világosan mutatja, hogy a francia s jelesen a párisi antiszemiták eljátszották szerepüket; oly csapást mért rájuk kiváltképen a francia metropolis választó közönsége, hogy aligha fognak belőle kilábadni.

A magyar izr. kézmű- és földmivelő-egylet érdekében.

Wertheim S. L. a székesfehérvári izr. hitközség felekezetünk körül sok érdemet szerzett elnöke, mint a fővárosban áldásosan működő magyar. izr. kézmű- és földmivelő egylet disztagja, az egylet előljáróságához egy nagyon megszívlelésére méltó és beküldőjének csak becsületére való indítványt küldött be, melyet az egyletnek április hó 27-én tartott választmányi gyűlésen nagy tettség közt felolvastak, és a melyet a választmány, köszönetet szavazva az indítványozónak, magáévá is tett. Wertheim ur, ki az elnökség kérésére a választmányi gyűlésre Budapestre jött lelkes éljenzéstől kísérvé, igen szép beszédben maga indokolta szép indítványát, mely szószerint így hangzik:

„Benső örömmel tölti el minden nemesen érző embernek szívét azon üdvös és közhasznú tevékenység, me-

lyet egyletünk közel egy félszázad óta lankadatlan buzgalommal kifejt.

De ép oly aggasztólag kell, hogy hasson mindnyájunkra csak a pusztá gondolat is, hogy egyletünk, mely e hazának, a zsidóságnak és az összes emberiségnek egyaránt tesz fontos szolgálatot a növendékek folytonos szaporodása folytán, de főleg kellő pártolás hiányában azon szomorú helyzetbe juthatna, hogy a jelentkezőket, mivel anyagi tehetségei kimerítvék, elutasítani lenne kénytelen.

Fájdalom, ezen veszély részben már be is következett. Igazolja ezt az elnöki jelentés, mely szerint egyletünk az elmúlt évben 115 segélyre szoruló és segélyre méltó gyermeket volt kénytelen visszautasítani anyagi eszközeinek elégtelen volta miatt.

Nem lehet, nem szabad lennie, hogy egyletünk annyi nemes törekvés és fáradozás után épen most, a humanizmus százada végén, ne teljesíthesse teljes mértékben ugyanazon köteleességeket, melyeket a mostanál nehezebb időkben és kedvezőtlenebb viszonyok közt is méltóan lerótt. Tömörüljünk tehát és cselekedjünk! — Igen, meg kell nyerni a szent ügynek a hazai zsidóság egész értelmiségét; ámde pusztá óhajjal ezt elérni nem lehet: itt tenni kell. Meg kell győzni azt egyenként arról, hogy az egylet áldásaiban a vidéki szegény és segélyre méltó gyermekek ép úgy részesülnek, mint a fővárosiak; továbbá, hogy oszszák meg arányosan azon terhet, melyet eddig a közjóért majdnem kizárólagosan a fővárosi zsidóság viselt. És e czélból azt vagyok bátor indítványozni, szólíttassék fel édes hazánk területén minden egyes hitközség- és jótékony egylet elnöksége, sőt egyes ismeretes ügybuzgó férfiak is az iránt, hogy hasson oda mindegyik, hogy a vezetésük alatt álló községek, egyletek és különösen egyesek lépjenek be egyletünk pártoló tagjainak sorába. Bizzon meg továbbá a tisztelt közgyűlés most már egyes ügybuzgó férfiakat saját kebelében azzal, hogy a vidéken tagokat szerezzenek. — Indítványomat elfogadásra ajánlva azon óhajjal fejezem be felszólalásomat, hogy egyletünk a baza, a zsidóság és összes emberiség javára szilárdan álljon és virágozzék!

* * *

Az egylet tisztikara ugyanazon választmányi ülésen a következőképen alakult. Elnök: dr. Schönb-berg Armin; alelnök: Beer Salamon, pénztáros: Bloch Mór; iskolai felügyelő: dr. Farkas Emil; műhelyfelügyelő; Leitersdorfer Lipót; hitoktatási felügyelő: Fleischl József; gazda: Lemberger Mór; ellenőr: Adler Gyula; orvos: dr. Feuer Dávid; titkár: Kemény Dávid. Választmányi tagok:

Adler Lajos, Adler Gyula, Atlasz Samu, Beer Salamon, Bettelheim Miksa, Blau Adolf, Bloch Mór, Bloch Arthur, Ehrlich Mózes, dr. Farkas Emil, dr. Feuer Dávid, Feiwel Lipót, Fleischl József, Fleischl Samu, dr. Goldziher Ignác, Grosz Mór, Herzl Tivadar, dr. Kern Tivadar, Konodi Bertalan, Kramer Samu, Me-

gyeri Kraus Lajos, Leitersdorfer Lipót, Lemberger Mór, Markbreit Adolf, Mandl Mór, Nagel Armin, Popper Armin, Pfeiffer Ignác, Révész Adolf, Spitzer D. H., Schwab László, Totis Adolf, Wahrmann Mór Wahrmann Sándor, Weisz Bertalan, Weisz M. J., Weizkopf Jakab és Weismayer Ferencz.

Az egyesület növendékeinek számára volt a múlt év végén: Kézműves 225, ipartanodai ösztöndíjas 12, földműves 2, a mi az előző évekhez képest tetemes haladást bizonyít. — A földművelők nevelése számos akadályba ütközik: egyrészt kevesen jelentkeznek a pályára, másrészt a neveltetés nagy áldozatokkal jár. — A növendékek a háromosztályú hittani iskolában részesülnek valláserkölcsi oktatásban.

Jótekonyság a vidéken.

Székesfehérvár kitűnő főrabbija intézi hozzánk a következő sorokat, miknek készsége adunk helyet. A vidéki jótekonny egyesületek s különösen a nőegysületek működése olyan, hogy méltán megérdemli, hogy bővebben is foglalkozzanak véle.

Tekintetes szerkesztő ur:

— A székesfehérvári izr. nőegysület e napokban bocsátotta közre jelentését az 1889-ik évről. A jelentés számos érdekes adatot tartalmaz. A jótekonyságra fordított összeg közel 2000 forintot tesz ki, mi annál is inkább kiváló elismerésre méltó, minthogy a nőegysülettel párhuzamosan a krajczár-egysület is működik, mely a jelen évben 970 frt 68 krt. adott ki szegény gyermekek fölruházására. Az egyesület élén álló hölgyeknek fáradhatlansága, ritka kitartása és türelme, párosulva a legnemesebb leleményességgel magyarázza meg a szép eredményt, melyet a jelentés számadásai föltüntetnek.

Valóságos jótekonysági genieknek mondhatók Klein Józsefné és Kohn Jakabné urhölgyek, előbbi mint a nőegysület elnöke, utóbbi mint pénztárosa. Klein Józsefné különben csak a Wertheim-család tradícióit követi és méltó leánya Istenben bold. anyjának, ki élete utolsó éveit kizárólagosan a jótekonyságnak szentelte.

És most egy szerény kérdést engednék meg magamnak. Nem gondolja-e, szerkesztő ur, hogy a társadalom ilyen kimagasló nőalakjai, a minők minden nagyobb vidéki városban akadnak, igenis méltók és érdemesek arra, hogy századunk egyik legnagyobb emberbarátjának fővárosi meghittje, a méltán országsszerte ünnepeelt Bischitz Dávidné, velök érintkezésbe lépne, hogy így a rendelkezésére bocsátott nagy összegekből a vidéknek is jutna valamicske. Nem volna-e méltányos, hogy egyik, vagy másik vidéki nőegysület a központból bizonyos összeggel segítseztetnék?

Tudtommal ilyesmi még sehol nem történt, de bizonyára csak azért nem, mert Bischitznének nincs sejtelve a vidéki egyesületek igen sokszor kemény és kínzó küzdelmeiről. Az első üdvös lépés a javulás felé tehát az volna, hogy a vidéken főnálló nő- és krajczár-egysületek veze-

tői mielőbb a fentforgó nehézségeket illetékes helyen előadhatnák, természetesen azon kilátással, hogy azok ott lehetőleg tekintetbe is vétetnek.

Nagyon kívánatos volna, hogy az eszméhez mások is hozzájárulnának és becses lapja ilyformán hozzájárulna egy mindenfelé érzett táj orvosolásához.

Fogadja tek. szerkesztő ur kiváló nagyrabecsbülésem öszinte kifejezését.

Sz.-Fehérvárott, 1890. IV. 30.

Dr. Steinherz Jakab,
főrabbi.

TÁRZA.

A VITATKOZÓK.

Rajz a lengyelországi zsidó népéletből.

Sacher-Masoch nyomán.

I. FEJEZET.

(Folytatás.)

Pincsev letelepedett az apósa háza előtt levő üres ládára.

Összerázkódott, mintha láz bántotta volna.

Kezét elrejtette selyemtalárja széles ujjaiába; arcát részben a gallér, részben a magas prémes sipka fedte, úgy, hogy jóformán csak a szeme látzott s ez csillogott haragjában.

— Hát ahhoz mit szólsz, kiáltja, hogy Mózes IV. 6. 24. az iránt ad utasítást, hogy a hívők a kohániták áldásánál és V. 26. 1—12. a gyümölcszeik zsengeinél és V. 14. 22—29. a második tized bemutatásánál mikép viselkedjenek? Hát az nem nyilvános istentisztelet? Azt mernéd állítani, hogy a ki áldozatot hozott, az némán maradt? Nem, azt nem állithatod.

Mincsev felelni akart, de Pincsev nem engedte szóhoz jutni.

Még jobban kiabált.

— A ki áldozatot hozott, az bizonyára Istenhez fordult, tehát imádkozott; imádkozott a templomban, tehát nyilvánosan.

— De . . .

— Hát Sámuel I. 1. 9. nem szól világosan Hanna imájáról?

— Igaz, azonban . . .

— És a királyok 8. 15—62, nem szólnak Salamon imájáról. Nem mondja-e Salamon világosan: Hallgass meg Isten mindenkit, aki szive kívánalmait e szent helyen tárja eléd? Nem világos-e ebből, hogy mások is imádkoztak a templomban.]

— Ha . . .

— Hát Dánielről nincs-e feljegyezve, hogy napjában háromszor imádkozott?

— De odahaza!

— Imádkozott, imádkozott; kiáltja Pincsev dühösen. És Dávid zenét hozott be az áldozatoknál... Nem szerzett-e és nem gyűjtött-e zoltárokat?

— Kétségkívül, de...

— Micsoda de?

— Csak a papok és leviták énekelték és nem a nép.

— Ezra a „semone eszré“ ben nem írta-e elő a 18 áldást; Erre felelj!

Mincsev nyugodtan szól:

— Mindaz, a mit előhoztál, csak azt bizonyítja, hogy egyáltalában intéztek imákat Istenhez, de nem azt, hogy elő voltak írva, vagy, hogy épen részét képezték volna a nyilvános istentiszteletnek.

— De igen!

— S a mi a semone eszrért illeti, hát tudhatnád, hogy azt nem Ezra írta.

Pincsev feltátott szájjal bámult ellenfelére.

Levegő után kapkodott.

— Ezra... nem... nem... írta a semoneeszrért? ordította dühében és úgy ugrott fel helyéből, mintha ágyuból lőtték volna ki. Ezra nem írta a semone eszrért? Halljad világ, ámulj világ? Ezra nem írta a semoneeszrért... Te, te... megbolondultál... Ezranem írta a semone eszrért?... Csudáld világ ezt az állítást!

A világot ez idő szerint Blauweisz Kuniz képviselte, ki az ajtó árnyékában leste a szót és ki oly szives volt Pincsev felhívásának engedve, legnagyobb bámulattal tekinteni a vitatkozókra.

— Ezra nem írhatta a semoneeszrért, folytatja Mincsev, hogy is írhatta volna, mikor az van benne, hogy „hord be ismét az áldozatokat templomodba.“ Minthogy a babiloni fogságból hazatérő zsidók azonnal oltárt állítottak Jeruzsálemben és megújították az áldozatokat, ami 3391-ben történt, nagyon felesleges lett volna, ha Ezra 22 évvel később, 3413-ban az áldozatok megújítására vonatkozó imákat írt volna elő.

Blauweisz elragadtatással rebegi:

— Milyen fej, milyen lángész!

(Folyt. következik.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **április végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt — kr.
fél évre	4 frt — kr.
negyed évre	2 frt — kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre	7 frt — kr.
fél évre	3 frt 50 kr.
negyed évre	1 frt 75 kr.

Az „Egyenlőség“

szerkesztésége és kiadóhivatala

Budapest, Váci-körút 23. sz.

Hazai hírek.

— **Huszezer frtot** juttattak zsidó felekezeti jótékony és kulturális célokra bold. dr. Goldberger Adolf örökösei. Az elhunyt emberbarát tudvalevőleg 200.000 frtot tevő vagyonát a 23. századbeli emberiség boldogítására hagyományozta, a mikor t. i. a 200.000 frt már több száz millió frtra szaporodnék fel. A végrendeletet törvényeink megdöntötték és így a nevezett összeget az elhalálozott legközelebb rokonai közt osztották szét. Ezek a végrendeletben megjelölt gondnokok közbenjárására a fentnevezett tekintélyes összeget juttatták a következő nemes célokra: A pesti izraelita hitközség szegény-gyámoló alapjának 10.000 frt (az 500 frtot tevő kamatok évente szétosztandók); az új izraelita kórház javára egy dr. Goldberger Adolf ágyalapítványra, 5000 frt; az országos izraelita ösztöndíjegyületnek (Goldberger Adolf alapítvány) 2000 frt, (a 100 frtot tevő kamatok évente egy-egy jeles szegény dcáknak adandók ki); az országos izraelita siketnéma intézetnek 1000 frt, a pesti izr. hitközség fiárvaházának 1000 frt és az országos izraelita földmívelési és kézműipar együletnek 1000 frt.

— **Rabbiválasztás.** A fogarasi izraelita hitközség április hó 22-én tartott összegyűlés alkalmával dr. Jordán Sándort Miskolcraól egyhangulag rabbijává választotta. Fogaras zsidó hitközségének rabbija egyszersmind megyei rabbi is és így a fiatal pápna, ki tanulmányait a berlini rabbiképző intézeten végezte, de a ki a mellett zamatos magyar hitszónok, csak gratulálhatunk a szép működési körhöz, mely számára nyílik. Dr. Jordán, ki jeles talmudista is és ki Rosenfeld Mór, a miskolczi hitközség főrabbijának veje, eddig mint segédlelkész működött ipja mellett.

Naptár.

Vasárnap (1890. május 4.) 5650. **Íjar hó** (29 napos) 14-ike. Hétfő 17-ike. Kedd 16-ika. Szerda 17-ike. Csütörtök — **Lag Boómer** — ómár 33. napja; félünnep — 18-ika. Péntek 19-ike. Szombat 20-ika. **Heti szidra: Emór.**

— **Kitüntetett rabbi.** Ő felsége a király dr. Süsz Ignác újvidéki rabbit a papi pályán és a közoktatás terén szerzett érdemeiért a koronás arany érdemkereszt legkegyelmesebb adományozásával tüntette ki. — Dr. Süsz, kit az „Egyenlőség“ jeles dolgozó-társai közé számít, „A zsidó házassági jog“ című kitűnő munkájával az illető szakirodalom terén egyenesen uttörőnek mondható.

— **Dr. Heumann Ignác** iránti szeretetének és ragaszkodásának szép jelét adta a nyiregyházai zsidó hitközség. Abból az alkalomból ugyanis, hogy a kiváló ügyvéd, ki hazánk jogászságának és felekezetünknek egyik disze, férjhez adja leányát, ki valóban méltó gyermeke atyjának, mert egyike Szabolcsmegye legkedvesebb, legszeretetreméltóbb és legműveltebb hölgyeinek, a nyiregyházai zsidó hitközség kitüntette, hogy mily nagy mérvben vesz részt családi örömeiben.

Ennek illusztrálására szolgáljanak az alábbi sorok:

Kivonat

a nyiregyházai izr. statusquo hitközség 1890. évi április hó 13-án tartott képviselői gyűlés jegyzőkönyvéből.

A gyűlés sorrendjére vett tárgyak taglalásának megkezdése előtt, id. Czukor Márton választmányi tag indítványozza, miszerint azon ünnepi aktus alkalmából, hogy dr. Heumann Ignác ur, hitközségünk régi előjárójának egyik legkiválóbbja, ki vallásunk szent ügyéért nem csak az alig múlt válságos időkben harczolt hősiességgel és tettekkkel, kockára téve életét, vagyonát, mindennét, hanem mindenkor ott, hol szükség volt vallásunkat vagy hitközségünket védelmezni, elévülhetlen érdemeket szerzett, — midőn elsőszülött leánya menyasszonynya lett, nemes cselekedeteinek legcsekélyebb méltathatásául, a hitközség képviselőtől egy szükkörű bizottság küldessék ki üdvökívánatainak tolmácsolására.

Határozat.

Eme indítvány tetszésnyilvánítás közt egyhangulag elfogadtatván, a képviselőket kebeléből elnök Morgenstern Zsigmond ur vezetése alatt Schák Mór és Baruch Arnold urakból álló bizottság küldetik ki dr. Heumann Ignác urhoz, e jegyzőkönyvi kivonat ünnepélyes átadására, és hogy szóbelileg is átadják a hitközség üdvökívánatait.

Mely határozatról dr. Heumann Ignác ur e jegyzőkönyvi kivonathoz, Morgenstern Zsigmond elnök, Schák Mór és Baruch Arnold urak pedig szóbelileg értesítettnek:

A kivonat hitelül kiadta:

Engländer Fülöp, (P. H.) *Morgenstern Zsigmond*,
hitközségi jegyző. hitköz. elnök.

— **Hitközségi elnökválasztás N. Kanizsán.** Nagykanizsáról írják lapunknak: Múlt héten történt meg a Gelsei Guttmann Henrik elhalálása folytán megüresedett hitközségi elnöki szék betöltése. Két jelölt állott egymással szemközt; Ebenspanger Lipót és Gelsei Guttmann Vilmos, kir. tanácsos urak; utóbbi a boldo-

gultnak fia. A szavazók többsége Guttmann urat választotta meg. A választás remélhetőleg nem fogja megbontani a n. kanizsai hitk. békéjét, habár egy jelentékeny párt, mely különben teljes tisztelettel viseltetik a megválasztott elnök iránt, Ebenspanger Lipót urat óhajtotta volna elnöknek, ki mint a bizottság elnöke, s így helyettes elnök, már több mint egy évtized óta hervadhatatlan érdemeket szerzett a nagykanizsai zsidó hitközség erkölcsi, szellemi és anyagi ügyei körül. Ebenspanger Lipót ur különben is, részint mint a helybeli takarékpénztár alelnöke s a kereskedelmi grémium elnöke, részint pedig mint a városi képviselőtestület kebelében alakult számos bizottságnak kiválóan buzgó és lelkiismeretes tagja oly sokoldaluan van elfoglalva, hogy talán kedve szerint történt, ha az elnöki széket, mely őt bokros érdemeinél fogva méltán megillette volna, a hitközségi tagok nagyobb része másra ruházta. Reméljük, hogy Ebenspanger Lipót ur mély belátású és a hitközség javát szíven hordó tevékenységét tovább is a hitközségnek fogja szentelni az új elnök mellett is ujabbakal tetézvén eddigi érdemeit.

Veritas.

— **A nyitrai izr. nőegylet** által fentartott népkonyhának II. évi működéséről szóló jelentéséből átvesszük a következő érdekes adatokat. A népkonyha múlt évi november 3-án nyílt meg és bezárólag f. é. márczius 27-ig volt működésben. Ezen idő alatt ingyen ebédet osztott ki 8872 személynek és pedig 4841 tanulónak és 3991 elaggott és keresetképtelen szegénynek, 10 kr-ért ebédelt 1529 egyén és így összesen ékezett e tápintézetben az elmúlt télen 10.361 személy, a mi viszonyítva a tavalyi kimutatásban foglalt eredményhez 1529 adag többletet tesz ki. A népkonyha bevételei ugyanazon időszakban 2073 frt 59 kr-ra ragnak, a kiadások ellenben 1220 frt 62 krt tesznek ki. A bevételek közt találjuk a következő tételeket is. Alapítványok és adományok czimén befolyt 1114 frt 41 kr. hitközségi segély fejében 277 frt 17 kr., nőegyleti segély czimén 100 frt, A népkonyha jelenlegi vagyona 1702 frt 97 kr. Az izr. hitközség tagjai által fentartott számos jótékony intézmények közt az áldásosan működő népkonyha ma az első helyet foglalja el. Hogy azonban fennállásának rövid ideje alatt oly szembeszökő fényes eredményt képes felmutatni, az a népkonyha bizottság egyes tagjainak, különösen pedig Dr Pereszlényi Henrikné elnök fáradhatlan buzgalmának köszönhető.

— **Szántó Mihály** igazságügyi miniszteri titkárt, ki már ezelőtt fel volt ruházva osztálytanácsosi ranggal és czimmal, a király kinevezte valóságos osztálytanácsossá. A miniszteriumban csak örömmel üdvözölhetik a kineveztetést, mert Szántó Mihály egyike a legérdemesebb, legbuzgóbb és leglelkiismeretesebb tisztviselőknél.

— **A Magyar Salon** e havi füzetében tizenkét kitűnő írónk irt egy-egy elbeszélést, melyek mind-

egyike a Mogyoró címét viseli. A tizenkét író közt ott vannak Hevesi József, Kabos Ede, Karczag Vilmos, Márkus József, Szomaházy István és Tábori Róbert, kik mindannyian valódi kis remekművel gazdagították az előkelő folyóirat tartalmát.

— **A szekzárdi zsidó hitközség** — mint értesülünk — dr. Schreiner Márton, csurgói rabbi választja meg papjának, a mely elhatározáshoz szívből gratulálunk a derék hitközségnek. Dr. Schreiner az országos rabbiképző intézetből kikerült azon rabbik közé tartozik, kikre joggal büszke a szeminárium. Fiatal kora dacára nevet szerzett magának a tudományos világban, hol a legnagyobb reményeket táplálják buvárkodása, tudományos működése iránt.

— **Eljegyzés.** Dr. Herczog Manó, a kaposvári zsidó hitközség ép oly lelkes, mint tudós főabbija eljegyezte a köztiszteletben álló dr. Fischer Gyula, Zalatapolcza szeretett orvosának ritka kedves és szelletes leányát, Irma kisasszonyt.

— **Esküvő.** Fellner Sándor, a főv. egyik legkitünőbb műépítész, kinek munkásságát a külföld is a magyar nevet megtisztelő módon nem egyszer méltatta, f. hó 8 án esküvőjét tartja Goldstein Jakab S. harasztbogárdi tekintélyes földbirtokos szép és művelt leányával, Ida kisasszonnyal, Az esküvő Goldstein ur birtokán, Haraszt-Bogárdon fog történni. A menyasszony anyai részről unokája Bischoff Dávid urnak Budapestről.

— **Dr. Tatay Adolf III.** kerületi orvos e hóban üli meg huszonöt éves működésének jubileumát. Ez alkalomból, mint értesülünk, a kerület legelőkelőbb polgárai bizottságot alakítottak, melynek célja egy a kiváló férfiú tiszteletére adandó diszbankett rendezése. A lakomát május hó 21-én tartják meg az ó-budai Korona vendéglőben.

— **A főv. szegénygyermekert-egylet,** mint az évi jelentésből látjuk, a mult év folyamán is magaslatán állott szent hivatásának, mi leginkább Beniczky Bajza Lenke, Schönfeld Julia és dr. Grosz Sándor elnököknek köszönhető. Az egylet jelenleg 200 gyermeket részesít gondozásában. A mult év folyamán közel 3000 frt készpénzt és természetbeni adományokat fordított az egylet kis ápolójaira.

— **Zsidó községi jegyző.** Bizony édes kevesen vannak hitsorsosaink a közigazgatási tisztviselők soraiban, de a kik ott vannak, kitesznek magukért, és becsületesen megfelelnek kötelességüknek. Így Csóka torontálmegyei községben a jegyzőválasztás alkalmával számos pályázó közül Enyedi Mórt választották meg, még pedig úgy, hogy 54 szavazó közül ötvenegyen, köztük a rom. kath. plébános is, Enyedire szavaztak. A derék fiatal tisztviselő azelőtt Ó-Kanizsán volt aljegyző és nyolcz éven át működött mindenkinek megelégedésére.

— **Dr. Bakonyi Sámuel** debreczeni a legjobb hírnévnek örvendő ügyvédet az e héten alakult Csokonay-irodalmi kör megválasztotta titkárává. A Vértessy Arnold veterán író elnöklete alatt álló egyletnek már négyszáz tagja van.

— **Aranylakodalom.** Győrött ápril hó 27-én ülték meg aranylakodalmaikat Weisz Ignác és neje. Az agg házaspár általános szeretetnek és köztiszteletnek örvend, mit ritka becsületeségével és jótékonyásával méltán kiérdemelt. A férj 76, a nő 72 éves; mindketten legjobb egészségben vannak. A győri zsidó hitközség és a szent egylet testületileg üdvözölte a jubiláns párt.

— **Május elsején** tudvalevőleg a fővárosi munkások legnagyobb része ünnepelt. A munkások örömmel tapasztalhatták, hogy a zsidó munkaadók mily liberálisok velük szemben. Így a Deutsch F. Károly cég elfogadta munkásainak bérfelémelésre és rövidebb munkaidőre irányuló követeléseit, megengedte a segédeknek, hogy május 1-én ünnepeljenek, de azért az e napra járó bért is kifizette nekik. — A Goldberger-féle kékfestőgyár munkásai május 1-én csak fél napig dolgoztak egész napi bér mellett és délután bő lakomában részesültek a gyáros költségein. A Goldberger-gyár főnökei különben is úgy bánnak munkásaikkal, mintha családjukhoz tartoznának. Ez a Goldberger ház tradíciója.

— **Dr. Eisler Mór** hazánk fia, Newyork egyik legkeresettebb orvosa és az ottani magyar segélyegylet elnöke, élete 72. évében elhunyt. A boldogult Galgócson született. Tevékeny részt vett a szabadságharcban, melynek idején az Opposition cz. lapot szerkesztette. A világi katasztrófa után Párisba menekült s később Lipcsében Freytag Gusztávval szerkesztette a Grenzbotét. Cikkei mindig nagy feltűnést keltettek. Newyorkba 1853-ban érkezett és csakhamar szép állást vívott ki magának. Özvegye és fia siratják.

— **Eljegyzés.** A mar D. Mihály fővárosi nagykereskedő, az Amar M. Dávid cég társfőnöke eljegyezte Strakosch Simon brünni posztógyáros leányát, Regina kisasszonyt.

— **O-Moravicza** zsidó hitközségének derék jótévedője akadt Ungar Benjamin személyében, ki 34,000 frton mezőseget vett a község számára. Az ingatlant 7500 adósság terheli, mit a 77 éves öreg ur még törleszteni szeretne, úgy, hogy nyolczvanadik születésnapján a telek tehermentesen átmenjen a község tulajdonába. Ha Ungar előbb hunyna el, az ingatlan azonnal a községé lesz. A telek jelenleg 2150 frt évi bérösszeget jövedelmez, miből 500 frt jutna az izr. népiskolának az a feltétellel, hogy ott a szentírás héber szövegét tanítsák. A hátralevő összeg jótékony célokra lesz fordítandó.

— **Besztercze** város közönsége évente több ezerforintot áldoz az evang. felekezet javára, a ref. egyháznak azonban csak 100 frtot szavazott meg. A ref. egyház felebbezett e határozat ellen a megyéhez, de hiába. Most azonban a kultuszminiszter azt a rendeletet intézte a

városhoz, hogy ha egy felekezeti iskolát részesít segélyben, a többi képviselt felekezeti is köteles aránylag segélyezni tekintet nélkül a szubvenczio oktatási vagy vallás-erkölcsi czéljaira. Meghagyta a miniszter, hogy a város a ref. felekezet segélyezésére méltányosabb összeget szavazzon meg.

Külföldi hírek.

— **Királyunk és az antiszemitizmus.** A párisi „Matin“ közli az egy munkatársa és egy monarchiánkbéli diplomata közt lefolyt beszélgetést. Az elébbi odanyilatkozott, hogy Ausztria szocialis kérdése összefüzdik az antiszemítizmussal. „Biztosíthatom felőle,“ — szölt a diplomata, — „hogy Ferencz József az antiszemitizmus leghatározottabb ellensége.“

— **Bulgária zsidósága.** A bolgár szobranje elfogadta és a fejedelem törvényerőre emelte dr. Dankovitz főrabbinak a bolgár zsidók szervezétére vonatkozó javaslatát. Mint Szófiából írják, a szabályzat tulságosan kedvében jár a rabbiknak, konszisztoriumoknak és a főrabbinatusnak, a mennyiben dr. Dankovitz mi jogot sem hagyott a községi testületknél, önmagának pedig a lehető legtágabb és legkorlátlanabb hatáskört biztosította. Javaslata szerint Bulgaria főrabbiját a fejedelem élethossziglanra nevezi ki; 45 évnél idősebb nem lehet. A kultuszminiszterium és a zsidó hitközségek között vallási ügyekben közvetít. Az összes zsinagógák, községi előljáróságok és kultusztisztviselők fenhatósága alatt állnak. Az állam irodát rendez be számára két titkárral, ket irnokkal és egy szolgálával. Konszisztoriumok, mint a főrabbi végrehajtó közegei lesznek Szófiában, Filippopolisban és Ruzsucsukban. Tagjaikat a főrabbi ajánlatára a fejedelem nevezi ki. A konszisztorium állapítja meg a községi adókat, miket a főrabbi megerősít.

— **Nancy zsidó hitközsége** Bloch Isaac, algiriai főrabbit választotta meg rabbijává, ki hat versenytársa elől vitte el a győzelmet. A konszisztorium egyhangulag választotta meg a nagytudományu rabbit.

— **Öt hős.** A berlini Volkszeitung maró gunynyal és találó szatirával ecseteli az öt antiszemitát, kik elvakított polgárok segítségével bekerültek a birodalmi tanácsba. „Öt fajtát képviselik „a század gyalázatának“ mint Frigyes császár nevezte az antiszemitizmust.“ így ír a Volkszeitung. „Mindegyik kitűnőentudta magától távol tartani a tisztességet. Stöcker a hamiseskü-antiszemitizmus érdemes hőse, Böckel a leánynevelésben szerzett dicsőségénél fogva a neveldei antiszemitizmus hőse. Liebermann a megszegett becsületszó antiszemitizmusának herosa. Werner a parasztfogásban páratlan. És méltó pajtásuk a keresztelt Shylok, giessen kép-

viselője, a tizenhárom próbás nyakravalógyártás-antiszemitizmus bajnoka; Üdv Pickenbachnak az uzorások királyának. Igazságszeretet, erény, szótartás, gondolat tisztaság és jótékonyság legnagyobb ellenségei szövetkeztek ez öt emberben egy párttá.“

— **Zsidó rabszolganők.** Londonból írják a következőket: Konstantinápolyból érkezett hírek itteni zsidó körökben nagy felháborodást és izgatottságot keltettek. Azt jelentik ugyanis, hogy a Galicziából a keletre csalt zsidó leányok iszonyu sorsban részesülnek a török fővárosban, hol valóságos rabszolga élet jut osztályrészükül. Hogy meg ne szökhessenek gazdáik meztelenül járatják őket. A londoni Rothschild-család hőgyei Hirsch Salamon amerikai követhoz fordultak ez ügyben, ki Calice osztrák-magyar követtel és Quassi osztrák-magyar vezérkonzullal értekezett az iránt, hogy az emberkereskedők üzelmének végét vessék. Mindeddig azonban a szerencselen leányok kiszabadítása érdekében mi sem történt.

— **Kitüntetett hitközségi elnök.** Glückstatt A., a kopenhágai zsidó hitközség elnöke megkapta az észak-csillaga-rend lovagjelvényét.

— **A párisi rabbi-semináriumban** a történet tanárává Lévi Israel rabbit nevezték ki, minthogy Loeb Izidor a tanári állásról lemondott.

— **Nemzetközi zsidó menhely** épül majd Nizzában. Egy ismeretlen jóltevő 100.000 frankot adott át e célból Pollonais ville-franchei polgármesternek, a nizzai izr. hitközség elnökének. Minthogy azonban a célra a 100.000 frank nem elégséges, mert háromszor ekkora összeg szükséges, gyűjtést indítottak. Adományok Pollonais Ville-Franche polgármesteréhez, vagy Meis H. nizzai rabbihoz küldendők. — Londonban fiók-gyűjtő bizottság alakult. Ennek élén Castello Manuel és Franklin Ellis állnak.

— **Végre kiépül** a jeruzsalem-jaffai vasut, mely már évtizedek óta kísért a lapokban. Most már végre-valahára lefektették az alapkövet és ezzel megkezdik építését annak a vasutnak, mely óriási hasznára válhatik a szentföldnek. Az alapkő letételénél jelen volt Reschid basa helytartó is. — A munkálatokat Jasur faluánál kezdték meg.

— **Zsidók Afrikában.** Johannesburgban (Transvaal) április 1-én egy „Der Afrikaner Israelit“ című héberbetűs német hirlap indult meg.

— **Száznegyéves rabbi.** Jeruzsálemből írják, hogy ott a napokban halt meg rabbi Jozsef Kolnából; a boldogult száznegyéves kort ért el.

— **Molcho Dávid** effendi hitsorsosunknak, a mint Konstantinápolyból írják, a szultán a II. oszt. Osmanjerendet adományozta.

— **Strakosch tanár,** a világhírű recitator a napokban a merani Rottenstein kastélyban felolvasást tartott még pedig ugyancsak fényes társaság előtt. Ott voltak Károly Lajos főherczeg, Stefánia öz-

vegy trónörökösné Mária Terézia, Mária Jozefa, Izabella, Margit, Erzsébet és Mária Annunciata főhercegnők, kik esti fél tizenegy óráig legnagyobb figyelemmel hallgatták a remek szavallatokat. Károly Lajos főherceg azután még két órán át beszélgetett Strakosch tanárral színművészeti dolgokról.

— **Darmstadtól** írják, hogy a hesszeni kamarában nagyon szomorú körülménynek jelentették ki azt, hogy a tartomány területén két antiszemita képviselőt (Pickenbach és Zimmermann) választottak a birodalmi tanácsba. Rabenau báró, Ulrich és Jost elítélték az antiszemitizmust, melynek terjedését a kedvezőtlen megélhetési viszonyokkal magyarázták. — **Finger** miniszter is mély sajnálatát fejezte ki az antiszemitizmusnak Hesszenben történt terjedése miatt, mert ezt nagyon szomorú jelenségnek tartja. Egy nemzeti-szabadalvú képviselő kissé nagyon is szókimondóan „disznóságnak“ nevezte a kórt, mely főleg az egyetemekből indul ki. Nagyon óhajtja, hogy Hesszen szabaduljon ettől a szennytől.

— **Széder a kórházban.** A londoni nagy kórház zsidó osztályában peszach első két estéjén ünnepélyes széderestét rendeztek. A United Synagogue, Rotschild Lipót és Mocatta F. D. urak jótekonysága tette lehetővé, hogy a négy évtizedes szokás szerint az idén is megtartsák a szédert.

— **Zsidó főpolgármester.** Hudson, amerikai városban Trens Dorf L. hitsorsosunkat választották meg főpolgármesterül; a polgárság ezzel kifejezést annak a tiszteletnek és szeretetnek, melylyel Trens Dorf iránt viseltetik.

— **Antiszemita zavargások** voltak Gvozdziec lengyel város határában levő négy faluban. Mint Kolomeából sürgönyzik egy antiszemita ügyvédjelölt bujtogatta fel a parasztságot, hogy pusztítsák ki a zsidókat. A zavargók nagy fosztogatást vittek véghez. A csendőrök csak nagy nehezen birtak velük.

— **A drezdai zsidó hitközség** a legutóbbi jelentés szerint 475 szavazóképes tagot számlál. A múlt évi kiadások 40.519 márkára rugtak. A hitvani iskolát 119 fiú és 112 leány látogatta. A hitközség kebelén belül 11 jótekonny-egylet működik. Összesen 64 jótekonny alapítvány felett rendelkezik a község ügybuzgó előjárósága.

— **Asser C. O.** a németalföldi legfőbb törvényszék bírása, ki Holliádiában, mint elsőrangú jogirekintély volt ismeretes, meghalt Hágában. Vallásos zsidó volt, és egy időben mint a királyság zsidó ügyeit vezető központi bizottság elnöke működött.

— **Zsidó kézműves iskola.** A varsói kézműkiállításán számos zsidó cég aratott kitüntetések és elismerő okleveleket. A varsói zsidó hitközség kézműves iskolája ezüst érmet nyert el. Ebben az intézetben 400 növendék részesül kiképzetésben; hét féle iparságot tanulhatnak. Az intézet működése példaszerti.

— **Diákpárhaj halottja.** Freiburgban történt tudvalevőleg, hogy Vering egyetemi hallgató agyonlőtte Salamon orvosjelöltet. Mint említettük az egyetemi tanári testület Veringet relegálta. Most már a törvényszék is ítélte felette: két évi várfogságra ítélte. A becsületbírósg tagjai hat-hat havi fogságra lettek ítélve.

— **Konstantinápolyban** a polgári mérnök-tanintézetben öt francia nyelv-tanári állásra volt pályázat hirdetve; száznál több pályázó jelentkezett, kik közt csak kevés zsidó volt ugyan, de ezek annyira kitűntek a többiek mellett, hogy valamennyi állást zsidókkal töltötték be.

— **Zsidó teherszállítók.** A „Sibirski Westnik“ furcsa panaszszal traktálja olvasóit; azon jajgat, hogy a zsidók monopolizálják a teherszállítást az Amurtól az oly vidékekre, hová gőzhajó nem jár. Az sem tetszik a nevezett lapnak, hogy a zsidók szállítják az élelmiszereket a katonai helyőrségeknek és a fegyintézeteknek. A zsidó teherhordók szorgalma és megbízhatóága természetesen nem tetszik a „Sibirski Westniknek“, mely még ezt a kínos foglalkozást is irigylő hitsorsosainktól.

— **Román dolgok.** Simesen burdujemi polgármester ugyancsak érti módját annak, hogy mint kell kizsákmányolni a zsidókat. A legutóbbi sorozás alkalmával 16—17 éves ifjakat íratott be a sorozási listába és csak jó pénz árán törülte ki őket, holott az ifjak csak 21 éves korukban kerülhetnek volna a lajstromba. A jeles polgármester egyébként is zsarolja a zsidókat, de azért nem történik bántódása, mert hát Romániában mindent megtehetnek az antiszemita tisztviselők.

— **A marokkói szultán** 3250 frankot fizettetett ki egy zsidó családnak, melynek fejét Sus közelében meggyilkolták. A szultánnak ily kegyes tettei csakugyan felette ritkák.

— **Newyorkban** a múlt hóban egy zsidókból alakult bizottság jótekonny-célú mulatságot rendezett, melynek tiszta jövedelme 15,000 dollár volt; ezt az összeget több közhasznú intézetnek juttatják.

— **Vaslakodalmom.** Birnbaum porosz városkában Schwarcz Izsák szabó és neje május 4 én ültek meg vaslakodalmukat. Mind az asszony, mind a férj ép egészségnek örvendenek, és az öreg ur még jelenleg is folytatja mesterségét.

— **A berlini zsidó hitközség kórházában** a múlt év folyamán 1378 beteg feküdt 45.102 ápolási napon át; ambuláns beteg volt 8125. Betegek javára 151,422 márkát adtak ki. — A sinylők házában 45 ápolási részesül gondozásban.

— **Zsidó ipar.** Amsterdamban 10,000 gyémánt köszörűs van, és ezek mondhatni kivétel nélkül hitsorsosaink.

— **Mannheimban** a népiskolai tanítók az iskolai bizottságba Kern L. hitsorsosunkat küldték ki képviselőjük gyanánt. A 82 választóképes tanító közül 46 szavazott Kernre, ki már régebben is tagja volt az iskolai bizottságnak.

— **A kormányzó ur boszuja.** Tangerből írják a következő esetet, melyet az antiszemita talán épületesnek találnak, mely azonban igazán iszonyu példája egyes kormányközegek brutalitásának. Emsaduk Legonia kormányzója ugyanis 13 napon át foglalkoztatta Elymy Jakab bádogost és ennek fiát. Midőn aztán a szegény iparos elküldte fiát a béreért, a kormányzó katonáival megkötöztette a fiatal embert és hatszázostórcsapást méretett reája. Kicsi hijján az agg atyát is ugyanez a „büntetés“ érte; nagy bajjal megmenekült ettől, de nem attól, hogy a katonák kirabolják házáat. A fiatal Elymy élet s halál között lebegett s csak nagy nehezen, lehetett megmenteni. Elymy fiával Mazaگانba menekült.

— **Állandó maczós-gyárak** működnek New-Yorkban; egész éven át gyártják a pászkát, mely nagy kelendőségnek örvend. Legnagyobb ily gyár a Grodman-féle, mely egy négy emeletes terjedelmes épület és kitűnő gépekkel van felszerelve. Grodman naponta 4000 kilogramm maczószt készít. A gyár specialitása a „tea-maczós“, melyet Grodman talált fel, és melyet az orvosok gyomorbetegeknek ajánlanak tápszerűl. Az üzlet terjedelme nőttön nő.

— **Rabbik a sztrájk ellen.** A londoni czipészek sztrájkjának megszűnése leginkább Stern és Singer rabbiknak köszönhető, kik a zsidó segédek és mestereket ékes szólásukkal reabírták a kölcsönös engedékenységre. Manchesterben a zsidó szabó-gépmunkások beszüntették a munkát; a „szabók egyesült társasága“ segínyt biztosított a sztrájkolóknak, kiknek száma körülbelül ezerre rug.

— **Bombayban** a városi tanács kormányzója Ezekiel Józsefet, a Sassoon Dávid jótékonyági intézet igazgatóját, kinevezte béke-bíróvá; Ezekiel a második zsidó, kit ez a kitüntetés ért. Az első zsidó békebíró Essayel Sámuel volt.

— **A gibraltari zsidó hitközség** ősz főabbija, Lasry Sámuel élete 95. évében meghalt. Az elhunyt Tetuanban született és 55 évvel ezelőtt foglalta el a haláláig viselt állást, melyben nagy tekintélyre és tiszteletre tett szert más vallásuaknál is. Halála napjának délutánján temették el a közönség rengeteg részvéte mellett. A temetés alatt a legtöbb üzletet bezárták.

— **Deutsch Lipót** szentpétervári német színművész a csár kitüntette a nagy aranyéremmel és a Szaniszló-rend szalagjával.

— **Zsidó gyáros kitüntetése.** Reich D. J. előkelő bécsi gyárost a király kitüntette a Ferencz József-rend lovagkeresztjével.

— **Frankenburger** volt bajor képviselő, kinek mult évben történt haláláról annak idején megemlékeztünk, jó emlékezetében maradt nürnbergi polgártársainak, kik életnagyságu arczképét a napokban elhelyezték a város-házán. Ez alkalommal Krauszold plébános szép beszédben ecsetelte Frankenburger érdemeit, Ugyanezt tette Stromer báró főpolgármester is.

— **Német hitszónok Krakkóban.** A krakkói zsidó hitközség dr. Landau hannoveri rabbit választotta meg hitszónokká és középiskolai hittanárrá. Landau a Hildesheimer szemináriumnak volt növendéke. — Nem lett-e volna jobb dolog, ha a lengyel hitközség lengyel hitszónokot választott volna? Idején lenne, hogy emancipálja magát a németiség alól, melyhez tulajdonképen semmi köze.

— **Odesszában** a megüresedett rabbiállomást valószínűleg Margulies M. H. fogja elnyerni, kinek működése ugy a tudományok, mint a jótékonyág terén igen kiváló. Meghívták ugyan dr. Harkavy A. szentpétervári hírneves orientalistát is, de ez nem fogadta el a meghívást.

A Fonciére pesti biztosító intézet ma délelőtt tartotta évi közgyűlését báró Kochmeister Frigyes elnöklete alatt.

A felolvasott évi jelentés szerint a díjbevételekben ezuttal is haladás mutatkozik. A jégbiztosítási ág kivételével a többi üzletág megfelelő nyereséggel zárult. A beterjesztett zárszámla a díjtartalék és tartalék-tőkék tetemes szaporítása és jelentékeny leírások után 113,814 forint tiszta nyereséget tüntet fel. Ez összegből a társulati alapszabály értelmében a tartaléktőke javára 10%, azaz 11,381 forint fordítandó. Indítványozza továbbá az igazgatóság, hogy a 8-ik számú részvénytulajdonos 5 forintjával, vagyis összesen 100,000 forinttal váltsassék be, a fennmaradó 2433 frt pedig új számlára vitessék át. A közgyűlés az indítványt elfogadta és a fölmentvényeket megadta. Végül az intézet volt elnökének, gróf Pejacsevich Márknak, valamint Feldmann Károly G.-nek az igazgatótanács elhunyt érdemes tagjának emlékét jegyzőkönyvbe iktatta a közgyűlés.

Pályázat.

Az alulírott izr. hitközségnél f. é. június 1-én elfoglalandó **kántori állás** betöltésére ezennel pályázat hirdettetik, mely állás o. é. **500** frt, természetbeni lakással és a szokásos illetményekkel van javadalmazva. Kivántatik, hogy az alkalmazandó zenei képzettséggel birjon, jó Koreh, Sóchet és Mohel legyen.

Utiköltségek csak a megválasztottnak fognak megtérítetni.

**A karánsebesi izr. hitközség
előljárósága.**

„A s.-a.-ujhelyi izraelita hitközség, mint anyakönyvi kerület“ előljáróságától.

239. szám. 1890.

Pályázat.

A „Sulchan-Aruch“ alapján álló status-quo-ante szervevetű s.-a.-ujhelyi izr. hitközség-, mint anyakönyvi kerületben 1500 forint évi fizetéssel és egyéb helyben szokásos jövedelmekkel javadalmazott rabbisági állásra ezennel pályázat hirdetik.

Pályázók, kiktől az anyakönyvek vezetésére előirt törvényes minősítésen kívül a rabbisági teendők végzésére általánosan elismert 3 rabbi tekintélytől nyert képesítési bizonyítvány, valamint a magyar és német nyelvnek szóban s írásban való teljes bírása kívántatik, felkéretnek, hogy koruk-, és családjukra vonatkozó okmányokkal is felszerelt kérvényeiket **foljó évi junius hó 15-éig** az alólirt előljáróshoz beküldeni sziveskedjenek.

Kelt a s.-a.-ujhelyi izr. hitközség előljáróságának 1890. évi április hó 14-én tartott üléséből.

Némethy
titkár.

Schwarz Bernát
elnök.

Pályázat.

A volt dévai, vajdahunyadi és m.-illyei kerületekből egyesített dévai anyakönyvi kerületnél az anyakönyvvezető állása betöltendő.

A pályázatok legkésőbb május hó 15-ig alulirt hitközségnél benyújtandók; a pályázóknak művelt, magyar és német szónokoknak (rabbi) kell lenniök.

Évi fizetés 600 frt, 100 frt lakdíj és az iktatási illetékek.

A meghívottak saját költségükön tartoznak próbaelőadásra jönni; az alkalmazottnak uti-költségekkel együtt 40 frt térítettik meg.

Déva, 1890 április hó.

Az izraelita hitközség előljárósága.

Pályázat

A losonczy és 1-tugári izr. hitközségben üresedésben levő főkántori állásra ezennel pályázat nyittatik. Az illető pályázóktól megkivántatik, hogy zeneileg képzett, templomi énekkar szervezésére képes, kellemes hangú, jó kántor és Kore legyenek. Évi fizetés 1000 frt., szabad lakással és a szokásos mellékjövedelemmel.

Kerestetik továbbá egy templomi énekkarvezető, kitől zenei képzettség- és kellemes jó hangon kívül megkivántatik, hogy sóchet ubódek is legyen. Évi fizetés 400 frt és fél sechita.

Pályázati kérvények, melyekhez képzettség-, eddigi működés-, kor-, családi viszonyok-, kifogástalan vallásos, erkölcsös előéletről tanuskodó bizonyítványok, vagy ezek hiteles másolatai csatolandók, f. évi május hó 10-ig alulirt elnökhöz küldendők be.

Próbaelőadásra, csakis az előljáróság által erre meghívottak bocsáttatnak, s az utiköltségek csak a megválasztottnak térítettnek meg.

Losonczon, 1890. évi április hó 7-én.

Barta Lajos
hitk. jegyző.

Sternlicht Vilmos
hitk. elnök.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

gyógyhely BUDAPESTEN, (Budán).

Megnyitás április hó 28-án.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos dr. BRUCK J. (vigadó-tér 1. sz.)

Egészséges fekvés, — jutányos lakások, — jó vendéglő.

Pontos közlekedés a társaskocsikon reggeli 5 órától kezdve.

Állomási hely: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület közelében

Kohn Arnold

gazdag sirkőraktárát

(Váczi körút 14, szemben az Andrássyut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért keznek a cég jó hírneve.

== Szombaton és ünneppnapon zárva. ==